

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi; Et In Conimbricensi Academia
Sacrarvm Litterarvm Olim Primarii Professoris Emeriti De
Divina Gratia Pars ...**

Continens Prolegomena sex, & duos priores libros De Necessitate Divinæ
Gratiæ Ad Honesta Opera

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1620

Cap. 8. Quæ decreta conditionata, & libera Deo attribuenda sint? & in illis
non posse contingentia sub conditione futura præsciri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94086](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94086)

CAPVT VIII.

*Quæ decreta conditionata, & libera Deo attribuen-
da sint, & in illis non posse contingentia sub
conditione futura præciri.*

1. *Huius prole-
gomeni do-
ctrina, &
capita ordi-
ni compati-*
In superiori cap. ostendimus posse in his futuris co-
ditionatis esse determinatam veritatem, etiam ut
objiciuntur intellectui diuino, prius secundum ra-
tionem, quam diuina voluntas aliquod decretum li-
berum, & conditionatum habeat, quod satis est, ut
præscientia talium futurorum Deo non negetur. Ex
quo sufficienter improbat sententia generaliter
negans Deo huiusmodi præscientiam; imò, ut dixi,
hæc est sola ratio à priori huius veritatis, quia si non
ostendatur implicatio contradictionis in tali scien-
tia, non est Deo neganda. Aliæ verò rationes, quæ ad-
di possunt ex utilitate, vel necessitate talis scientiæ
desumptæ, vel ad perfectissimam Dei prouidentiam,
præsertim circa prædestinatorum electionem, libe-
rorum actuum bonorum prædeterminationem, vel circa
peccati permissionem cum infallibili euentu, vel de-
nique ad explicandum auxilium efficax præueniens:
hæc, inquam, rationes latè in lib. de Scientia futuror.
tractatæ sunt, quod ideo nunc facere omitimus, &
quia hæc utilitas, vel necessitas huius scientiæ præci-
puè probanda est ex his, quæ postea in libr. 3. & 5. de
Gratia efficaci contra motionem physicè prædeter-
minantè, & de permissione peccati contra prædefini-
tionem eius dicenda sunt. Quia verò contra nouam
euationem admittendi præscientiam horum futuro-
rum sub conditione, ita tamen ut decreta conditio-
nata præcedant, in quibus fundetur, pauca in alijs lo-
cis diximus, visum est in hoc capite inquirere, an, &
quatenus talia decreta Deo tribuenda sint, ut ex dis-
cursu eius constet sine fundamento illa configi, quæ
ad dictam scientiam fundandam inuenta sunt.

2. *Modus co-
ditionalis
decreti in
duplici con-
ceptione acce-
pit.*
Primò igitur obseruare oportet, quod duobus modis
posse in Deo supponi conditionale decretum. Primò
ut conditio ponatur ex parte ipsius voluntatis diui-
næ, ita ut sensus non sit, Deum habere, vel habuisse
tale decretum, sed quod haberet illud, si talis, vel talis
conditio poneretur. Quod duobus modis potest co-
cipi, scilicet, vel ponendo ipsum conditionatum de-
cretum pro antecedenti, seu subiecto in conditionali
propositione, vel ponendo illud ex parte consequen-
tis, seu prædicati. Exempla facile poni possunt in fa-
cto Tyrionum, ut decretum conditionale tale sit: Si
Deus decreuisset, ut in Tyro signa talia fieret, illi age-
rent penitentiam: vel è contrariò, si in Tyro, & Sido-
ne factæ essent virtutes, Deus decreuisset illorum vo-
luntatem ad cõsensum determinare. In neutro enim
modo enuntiandi tribuitur Deo de præsentia aliq. de-
cretum, quia iam habeat, sed affirmatur, quia iam habui-
set. Est tamè diuersitas consideranda inter illos duos
modos. Nam cum decretum ponitur sub conditione ex
parte subiecti, seu antecedentis, nullo modo attri-
buitur, vel affirmatur de Deo tale decretum, sed tan-
tum affirmatur, quid ex illo sequeretur, si poneretur.
Et hoc modo deferuire potest tale decretum sub co-
ditione suppositum ad cognitionem multarum con-
ditionalium contingentium de voluntate creata, ut ex
dictis facile patere potest, & statim magis explicabi-
tur. Quando verò decretum ponitur ex parte prædi-
cati, seu consequentis, conditionalis pertinet ad sola
decreta diuina, quatenus per modum futurorum se-
cundum rationem cognosci possunt, de quibus nunc
nihil differere decreui, quia ad punctum de gratia,
quo tendimus, non referunt.

3. *Modus co-
ditionalis
decreti.*
Alio modo possunt decreta conditionata esse in
Deo, ita ut conditio solum ponatur in obiecto, actus
verò, & actualis determinatio verè sit in Deo abso-
lutè, & de præsentia. Vti intelligamus, Deum intra se

statuisse hoc modo. Decerno, quod si virtus & signa *Aliquorum
fierent in Tyro, darem Tyrjjs auxilium internum placitum.*
prædeterminans aut maius, vel specialius, quam lu-
dæis sum daturus. Et de his decretis conditionatis
circa ea, quæ nunquam futura sunt, aliqui putant esse
impossibilia, quia neque in Deo possunt ponere mu-
tationem, ut per se notum est, neque etiam in obie-
cto faciunt mutationem, cum conditionalis nihil
ponat in esse: impossibile autem videtur Deum ha-
bere decretum liberum sine aliqua mutatione, vel in
ipso, vel in obiecto volito. Quia quando Deus habet
decretum liberum, prius ratione intelligitur à nobis
non volens, neque nolens, sed quasi indeterminatus,
& in secundo signo rationis est volens per decretum
suum, hoc autem intelligi non potest sine aliqua mu-
tatione. Quod si hæc sententia vera esset, funditus
rueret sententia ponens præscientiam conditiona-
tam in decreto conditionato.

4. *Quid cen-
sendum.*
Sed nihilominus illam sententiam probare nun-
quam potui. Quia sicut falsum censo negare Deo
præscientiam alicuius scibilis, siue absoluti, siue con-
ditionati, ita nō minùs censo absurdum negare Deo
libertatem, seu potestatem volendi omne obiectum
volibile honestè, & secundum rectam rationem, ut
nostro modo loquamur. Vnde cōsidèro differentiam
inter scire, & velle, quod scire actualiter est ex perfe-
ctione simpliciter, ac necessaria, supposita veritate sci-
bili & ex parte obiecti; at velle actū quodcumq. obie-
ctum creatum amabile etiam honestum, non perti-
net ad perfectionem simpliciter, & nihilominus posse
illud velle pertinet ad perfectionē potestatis liberæ,
cum ergo obiectum conditionatum de se amabile sit
secundum rectam rationem, & nos possumus illud
velle, non est hæc potestas neganda Deo, qui non mi-
norem habet libertatem in volendo, quam homo.
Propter quod vniuersaliter censo posse Deum ha-
bere circa obiecta creata honestè amabilia omnes
actus liberos voluntatis, quos potest homo habere,
seclusa imperfectione, & mutatione in ipso Deo, quæ
inuenitur in homine etiam per efficientiam, & rece-
ptionem talium actuum. Nec videntur posse negari
decreta omnia circa obiecta conditionata sine mul-
tis incommodis. Nam Deus offert homini gratiam; &
remissionem peccati, si conuertatur, quod non po-
test intelligi sine actū positiuo voluntatis Dei, nec di-
ci potest sufficere actum, quo vult Deus dare auxilium
sufficiens ad conuersionem, quia voluntas dandi gra-
tiam dispositio, seu si disponatur, distincta est à volū-
tate dandi auxilium, tum quia obiecta sunt distincta,
& posset Deus velle hoc secundum, & non velle; imò,
& nolle primum: tum etiam promittere gratiam ho-
mini, si disponatur, distincta promissio est à promi-
ssione auxilij, promissio autem in voluntate fundat-
ur, & ab illa accipit vim obligandi. Similiter volun-
tas offerendi concursum generalem vel gratiæ, vel
naturæ, etiam ad actum nunquam futurum de obie-
cto conditionato est, & non potest negari esse in Deo,
quia certissimum est Deum de se tale offerre con-
cursum, quia aliàs non daret auxilium sufficiens, non
potest autem offerre sine actū voluntatis, quia liberè
offerit. Vnde non est necesse, ut per omne decretum li-
berum Dei resulset semper mutatio physica in re vo-
lita, ut alijs locis latè dixi, satis est enim, quod resulset
physica mutatio, vel moralis, vel obiectiua, seu ratio-
nis, quatenus ex tali decreto haberet res, ut obiecta
menti aliam habitudinem ad esse existentia, quam
prius ratione ex sola possibilitate haberet. Sic enim
per decretum, quo Deus statuit non creare alium
mundum possibilem, intelligitur habere ad suum ef-
fe relationem nunquam futuri immutabilem, ac per-
petuam. Admittimus ergo vtrumque genus condi-
tionati decreti posse esse in Deo, nunc breuiter circa
vtrumque explicandum est, an sint de facto, & quate-
nus admittenda sint.

5. *De primo ergo genere decreti sub conditione in-
terro-*

*Dubium
de i. m. do
loquendi.*

terrogari potest, qua ratione possit in Deo concipi, ita ut ex eo possit à nobis formari conditionalis propositio de futuro contingenti, quæ sit determinatè vera, & à Deo sciatur? Et ratio dubitandi est, quia illud non est, cum conditionalis nihil ponat in esse; ergo ex illo nihil determinatum potest cognosci. Item impossibile videtur Deum in seipso cognoscere, vel apprehendere tale decretum sub conditione, cum semper cognoscat omnia decreta sue voluntatis, tanquam præsentia. Sed nihilominus dicendum est, & posse concipi in Deo non solum à nobis, sed etiam ab ipso Deo, & illo posito ex hypothesi aliquem effectum contingentem sciri etiam posse sub conditione futurum. Vtrumque breviter declaratur, quia Deus prius ratione habet scientiam simplicis intelligentiæ, quam habeat decreta libera, siue absoluta, siue conditionata ex parte obiectorum. Probat, quia in Deo naturalia, seu necessaria sunt priora liberis, ut est vulgare, apud Theologos; scientia a simplicis intelligentiæ naturalis est; ergo antecedit secundum rationem decreta libera, præterquam quod cognitio antecedit voluntatem circa idem; ergo cognitio creaturarum, quæ est per simplicem intelligentiam antecedit omne decretum Dei liberum, cum tale decretum non, nisi circa creaturam cognitam versari possit. In illo ergo signi rationis cognoscit Deus creaturas esse possibiles, quocumque modo possibiles cogitentur, siue per non repugnantiam ex parte ipsarum, siue per denominationem à sua potentia, quam per eandem scientiam comprehendit; ergo etiam per illam scientiam comprehendit decretum liberum creandi, saltem ut possibile; ergo per eandem scientiam præcognoscit aliqua futura conditionata, ponendo decretum in conditione, ut si decrevero creare mundum, fieri; si decrevero, ut filius fiat homo, incarnabitur, & similia: nam hæc cognitio intrinsecè connexa est cum priori cognitione comprehensiva omnipotentia Dei, & modi operandi eius circa omnes creaturas possibiles.

6. Addendum verò est, non omnes effectus eiusmodi decreti posse infallibiliter cognosci in tali decreto sic conditionato. Nam quidam sunt effectus solius Dei: & illi optime cognoscuntur, quia voluntas Dei est sufficiens, & adæquata causa talis effectus, & per decretum supponitur ex hypothesi determinata ad talem effectum, & ita infallibiliter, & inevitabiliter infert effectum. Quapropter conditionales propositiones huiusmodi veræ sunt ex vi illationis. Neque hoc repugnat contingentia talium effectuum in ordine ad voluntatem Dei, quia illa hypothesi supponit liberam determinationem Dei in suo decreto, & per conditionalem solum explicatur efficacia, & immutabilitas talis decreti, quæ non repugnat libertati, id est illa necessitas est puræ consequentiæ ex suppositione consequente ad usum libertatis, nam illum ponit in hypothesi, & ideo non repugnat libertati Dei, nec contingentia effectuum eius, ut ab illa tales denominentur. Denique licet illatio sit suppositio necessaria, semper pendet ex libertate Dei, & ideo effectus semper est absolute contingens. Alij verò sunt effectus, quos non facit Deus solus, sed cum causis secundis, quarum coëfficiencia decretum aliquo modo includit. Et hi sunt in duplici genere, nam quidam sunt à causis naturaliter agentibus, & in his etiam facile intelligimus conditionalem de certò, & infallibiliter ex vi illationis, quia tales effectus, vel non sunt contingentis respectu causæ proximæ, solumque habere possent indifferentiam, seu contingentiam in ordine ad decretum; hoc autem in hypothesi supponitur, & ideo relinquatur illatio omnino necessaria. Vel certè si tales effectus habent aliquam contingentiam extrinsecam, quia causæ proximæ illorum possent ab alijs impediri: tunc oportebit in hypothesi includi decretum, & concurrendi, & auferendi omnia impedimenta, ut in superioribus declaratum est.

Alij denique sunt effectus, quos Deus facturus est cum causis secundis liberis, & in his etiam possunt illa propositiones conditionales formari à nobis, & apprehendi ut repræsentatæ obiectivè in mente Dei in illo primo signo rationis. Sed de illarum veritate aliter iudicatum est iuxta sententiam admittentem decreta prædeterminantia actuum liberorum, vel iuxta oppositam sententiam. Nam iuxta priorem habent tales propositiones veritatem determinatam, & infallibilem in vi illationis ex tali decreto, & ita Deus in illo primo signo rationis, & per solam scientiam simplicis intelligentiæ, ac merè naturalem, seu necessariam cognoscit in tali decreto conditionalia sua voluntatis quicquid voluntates humanæ essent facturæ in omni occasione, si ipse tale, vel tale decretum prædeterminans circa illas haberet, & quid non essent facturæ, si tale decretum ipse non haberet. Unde cum illud decretum sit vera causa antecedens omnem aliam causam, videtur per illum modum omnis contingentia tolli respectu voluntatum creaturarum, & poni in eis quoddam inevitabile fatum, solumque respectu diuinæ voluntatis posse talia futura dici contingentia, seu libera, quatenus hypothesi, in qua ponitur tale decretum ex Dei libertate pendet. Ad evitandum ergo hoc inconueniens, nos talia decreta antecedentia omnem scientiam futurorum contingentium tam absolutam, quam conditionatam non admittimus, sed solum concomitantia, seu offerentia concursum ex parte Dei, de quibus etiam possunt formari propositiones conditionales in mente Dei: si ego decrevissem dare concursum tali voluntati in tali occasione hoc faceret: ut per se patet. Dicimus autem illas non habere veritates determinatas in solo decreto, neque in illo solo posse cognosci, quia effectus pendet ex alia causa indifferente, quæ propter tale decretum ad vnum non determinatur. Unde etiam dicimus tales propositiones non esse determinatas in integra causa, prout scilicet ex voluntate creata quasi conflatur, quia etiam tota illa est indifferens in actu primo, etiam ex parte voluntatis creatæ, & coniunctæ, seu compositæ cum tali decreto, quia alias effectus non esset liber. Et nihilominus addimus habere tales propositiones veritatem determinatam, & habuisse illam in illo primo signo æternitatis, non in virtute, seu actu primo sue causæ, sed in se, & in ipsa determinatione in actu secundo ita præsentè obiectivè menti Dei, ut vsque ad illam penetraret æternus eius intuitus, ut iam explicarum est. Et ad hunc modum sunt à Deo præscitæ omnes istæ conditionales in illo primo signo rationis, quod omnem liberam determinationem voluntatis diuinæ ut exercitam, & quasi in re positam antecedit. Et hæc de conditionatis decretis prioris ordinis.

Circa secundum autem genus decreti conditionati, quoniam talia decreta varijs modis cogitari possunt, dubitari potest in primis, an possit cum probabilitate affirmari habuisse Deum ab æterno circa omnem voluntatem creatam, & creabilem omnia decreta conditionata ratione distincta, vel quod perinde est, vnum simplex infinita virtute complectens, determinando modum, quo moueret, seu determinaret omnes, & singulas voluntates possibiles in omnibus actibus earum, & in omnibus circumstantijs, & occasionibus, quæ infinitis modis combinari possunt. Aliqui enim sentiunt habuisse Deum talia decreta. Potest in hunc modum intelligi: nam post illud primum æternitatis signum, in quo Deus omnia possibilia, & omnia futura possibiliter (ut sic dicam) præsciuit, in secundo signo, prius, quam aliquid absolute vellent facere, habuit decretum quoddam liberum absolute ex parte actus, conditionem includens in obiecto, per quod statuit apud se, quid esset facturum circa omnem voluntatem creatam, vel creabilem in omni possibili opportunitate. Quod decretum nos ratione distinguimus in ordine ad di-

7. Effectus
creaturæ liberæ
non cognoscitur à Deo
in solo decreto
concomitante sed
in actu 2.
Quid ali-
na opinio.

Quid ali-
na opinio.

8. In 2. modo
decreti con-
ditionati
dubium, &
aliquorum
placitum.

uerfos actus, vel voluntates, in se tamen vnum simplicissimum est, & infinitum, & omnia conditionata, quantumvis infinitis, & infinitis infinitis modis cognoscibilia comprehendit. Atque hoc modo opinantur aliqui ex his, qui nec Deo negare audent scientiam omnium contingentium futurorum sub conditione, nec volunt illam esse ante decretum liberum Dei. Nam hinc sequitur necessarium esse ponere in Deo talia conditionata decreta circa aliqua futura sub conditione, quæ de facto nunquam erunt: non apparet autem ratio admittendi hæc decreta circa quædam futura potius, quam circa alia; ergo admittenda erunt circa omnia possibilia. At verò possibilia ordine rationis priora sunt, quam futura; ergo illud decretum conditionatum adæquatum his omnibus conditionatis possibilibus ratione antecederet absoluta decreta de futuris. Et confirmatur hæc ratio, quia si Deus non habeat tale decretum adæquatum, multas conditionales propositiones similes ignorabit, illas scilicet, circa quas tale decretum non habuit, quod iuxta illam etiam sententiam admittendum non videtur.

9. Nihilominus hæc sententia parum probabilis apparet. Primo, quia de diuinis decretis, & voluntatibus liberis nihil asserere cum fundamento possumus, nisi quod vel reuelatum est, vel ex reuelatis, aut ex effectibus diuinis sufficienter colligi potest, sed illud decretum liberum est, & neque est reuelatum, neque ex reuelatis, aut alijs effectibus colligi potest; ergo non possumus cum probabilitate affirmare habuisse Deum tale decretum. Maior certa est, quia decreta libera non ponunt in Deo perfectionem, & ideo ex perfectione diuina infinita non innotescunt: nulla superest via illa cognoscendi, nisi vel reuelationis, vel ex effectibus. Minor autem quoad reuelationem certa est, vel ostendatur reuelatio; quoad effectus verò patet, tum quia illud decretum nullum habet effectum ad extra, quia conditionalis nihil ponit in esse; tum etiam quia sine tali decreto per absoluta decreta sufficienter producit Deus res omnes, quæ in alia temporis differentia sunt; ergo ex effectibus non potest tale decretum vel probabiliter colligi.

10. Vnde argumentor secundo, quia tale decretum adæquatum, vel decreta ratione distincta circa omnia conditionata possibilia sunt otiosa, & sine vilo fructu; ergo frustra, & sine probabilitate in Deo cogitantur, vel finguntur. Antecedens probatur, quia talia decreta nec Deo perfectionem addunt, nec in creaturis aliquid efficiunt, nec ad effectus diuine providentiæ, aut prædestinationis aliquid conferunt; sunt ergo prorsus inutilia, & otiosa. Consequentia verò probatur, quia voluntas Dei est ordinatissima, & ideo nihil frustra, vel otiose vult: nam si in homine prudenti reputarentur tales actus otiosi, & vani, ac proinde alieni à recto usu prudentiæ; quomodo non est multo magis ita de Deo sentiendum. Confirmatur primò, quia Deus nihil vult circa creaturas, nisi ordinando illas in aliquem finem; at per illud decretum præcisè spectatum in nullum finem creaturæ ordinantur: est ergo ille modus decernendi, & volendi alienus à diuina sapientia, & prudentia.

2. Confirmatur secundo, quia si Deus absolute decreuisset nihil creare, non haberet illud decretum conditionatum circa possibilia, quia esset vanum, & sine fructu, & per se non pertinet ad perfectionem Dei: ergo non minus superfluum est tale decretum, licet sit coniunctum cum alio decreto absoluto. Patet consequentia, quia etiam hoc modo est otiosum, & sine fructu. Dices eadem ratione probaretur scientiam omnium conditionatorum esse Deo otiosam. Respondetur negando consequentiam, quia scientia illa nunquam potest dici otiosa, aut infructuosa, tum quia omnis scientia per se ad perfectionem simpliciter spectat, & ideo talis scientia, ut supra dixi, est per-

fectio necessaria, & merè naturalis supposito obiecto scibili, volitio autem, seu determinatio libera non est perfectio Dei, & ideo non est illi tribuenda sine fructu: tum etiam quia alias in ordine ad perfectionem providentiæ est illa scientia utilisissima, ut in omnibus possit Deus ex certa præscientia omnimodo perfecta, & possibili disponere, quod non habet locum in illo decreto libero, ut ostensum est.

Tertiò possumus argumentari, quia in actibus diuini intellectus, & voluntatis non inuenitur ordo rationis prioris, & posterioris, nisi quatenus ex parte obiectorum inuenitur. Aliquis ordo, vel dependentia, sed inter decretum conditionatum, & absolutum nullus talis ordo, nec fundamentum eius inuenitur: ergo sine fundamento assignatur talis ordo, & fingitur decretum conditionatum, tanquam necessario præmittendum ante absolutum. Maior supponitur ex communi sententia Theologorum, quæ in hoc merito fundatur, quod decretum voluntatis in se simplicissimum est, & ideo sicut in illo ex parte sua non est distinctio, ita neque ordo, neque debet à nobis gratis, & sine fundamento cogitari, vel potius fingi: solum ergo potest in ordine, vel dependentia obiectorum fundari. Probatur ergo minor, quia vel tale decretum conditionatum comparatur ad absolutum in ordine ad obiecta diuersa, videlicet quatenus conditionatum est circa futura, quæ nunquam erunt, & absolutum circa illa, quæ aliquando erunt. Et sic nullus est ordo inter obiecta illorum, ut per se patet, quia impertinenter se habent, nec futurum esse vnius pendet ex esse possibili alterius, nec e conuerso: ergo neque inter tales actus est ordo. Vel illa decreta comparantur ad vnum, & idem futurum, quod prius sub conditione, postea absolute futurum decernitur, & sic minus potest ordo intelligi: nam licet possibile, ut sic, sit prius, quam futurum, quia potest esse sine futuro, & non e contrario, tamen in futuro sub conditione non potest hic ordo considerari iuxta illam sententiam, nam illa supponit, quod res habet veramque rationem futuri tam conditionati, quam absoluti à decreto diuino: cum ergo vtraque ratio futuri non sit nisi per denominationem à libero decreto Dei ita præiniente, ut sit ordo aliquis in re ipsa sic, vel sic futura, debet supponi ordo inter ipsa decreta, in decretis autem esse non potest nisi ratione obiectorum; ergo committitur circulus, & impossibilis ostenditur talis ordo. Quod etiam patet, quia neutrum decretum alterum necessario supponit, etiam secundum nostrum intelligendi modum, potest enim Deus habere vnum decretum sine altero, & e contrario, ut facillimè potest ab vnoquoque considerari. Ergo frustra cogitatur ordo inter talia decreta. Præterquam quod frustra inducuntur etiam concomitanter circa eadem futura, ut alia argumenta ostendunt, & nunc amplius explicabitur.

Potest enim vltèrius dubitari, esto non asseramus habuisse Deum decretum conditionatum circa omnia futura possibilia, & sub omni conditione, & deinde dicemus, combinatione possibili, saltem habuerit illud circa aliquos actus liberos sub conditione futuros. In qua interrogatione, supposita resolutione negativa dubij præcedentis, consequenter videtur dicendum, non habuisse Deum talem actum circa creaturas rationales, seu voluntates tantum possibiles, id est, quæ nunquam futurae sunt. Probatur, quia ostensum est non habuisse tale decretum circa omnia possibilia præintellecæ, & nondum absolute futura: ergo dicendum consequenter est circa nullam voluntatem consideratam tantum ut possibilem habuisse talem actum, ac proinde circa illas voluntates, quæ nunquam futurae sunt sed manserunt sub solo esse possibili, non habuisse Deum tale decretum. Probatur consequentia, tum quia eadem est ratio

11. Tertia suppositio decreti impugnatio.

9. Decretum virtute complicitatis nisi argumentum reijciatur.

10. Adæquatum decretum circa conditionata possibilia iterum reijciatur.

Confirmatio 1.

2. Confirmatio.

Obiectio.

Dilectio.

12. Idem quædam dicemus de decretis circa aliquos actus liberos sub conditione futuris.

est ratio de singulis, quæ est de omnibus simul sumptis: tum etiam quia rationes factæ in precedenti puncto eandem efficaciam habent in singulis voluntatibus tantum possibiliibus, ut facile consideranti, & applicanti patebit. Superest ergo, ut de voluntatibus hominum, & Angelorum, qui creati, vel creati sunt, videamus. In illis autem duos actuum ordines distinguere possumus, unus est actuum liberorum, qui sunt aliquando futuri, quatenus prius ratione considerari possunt ut possibiles, quam ut absolute futuri: alius est actuum possibilium, qui absolute non sunt futuri, ut fuit Tyrionum poenitentia.

13. *Opinio aliquorum, non habere Deum conditionale decretum circa ea, quæ al quando futura sunt.*

Rejicitur.

Obstaculum præcluditur.

14. *Primus dicendi modus concedens conditionatum decretum.*

De his futuris contingentibus, quæ aliquando futura sunt, aliqui probant non habere Deum circa illa conditionatum decretum, quia hæc futura nunquam præsciuntur ut futura sub conditione: ergo neque sub conditione præsciuntur. Antecedens probatur, quia ex æternitate præsciuntur absoluta scientia simpliciter futura: ergo non possunt simul sub conditione præsciri, quia iam est purificata conditio. Prima vero consequentia probatur, tum à paritate rationis; imò si præscientia, quæ est suo modo naturalis, & necessaria, non datur conditionata circa talia absolute futura, multò minus dabitur conditionatum decretum, quod nec necessarium est, nec ad perfectionem per se pertinet: tum etiam quia si daretur tale decretum conditionatum, eo ipso posset in illo subsistere conditionata præscientia eiusdem futuri sic prædefiniti. Hoc verò fundamentum non est solidum. Nam antecedens eius falsum est: supra enim ostendimus peccatum Adæ. v. g. prius fuisse sub conditione præiudicium, si permitteretur, quam fuerit permissum, & consequenter prius etiam quam fuerit absolute præiudicium, quia ante præscientiam absolutam præcedit voluntas permitendi. Et similibus exemplis, varijs testimonijs ostendimus supra circa eandem futuram præcedere in Deo secundum rationem conditionatam præscientiam ante absolutam. Neque contra hoc obstat, quod præscientia absoluta sit æterna, quia etiam præscientia conditionata æterna est, & in ipsa æternitate vna scientia est prior ratione, quam alia, quando ex parte obiecti est fundamentum. Vnde licet posterius ratione purificetur conditio, & ideo sequatur absoluta scientia, nihilominus prius ratione potest conditio intelligi ut nondum definita, vel impleta, & ideo esse potest locus conditionatæ præscientiæ, ut videre licet in futuris necessarijs sub conditione: nam prius præsciuntur in obiectis possibilibus, licet in alio signo rationis præsciuntur absolute futura, ut prius vidit, quod si sol crearetur, illuminaturus esset, & postea vidit solem illuminaturum. Idem ergo intelligitur facili etiam in contingentibus. Quapropter non repugnat simul, & ex æternitate habere Deum præscientiam conditionatam, & absolutam eiusdem futuri conditionati. Imò semper ante præscientiam absolutam conditionata præcedit quatenus ad simplicem intelligentiam pertinet, & ante libera decreta præcedit, ut dictum est. Nihilominus tamen non est eadem ratio de decretis conditionatis, illa enim cum nullo modo necessaria sint, sed libera, nisi ex effectu, vel alio certo principio inferantur, nõ sunt gratis fingenda, ut dixi. Vnde circa res absolute futuras non videntur admittenda decreta conditionata, cum absoluta sufficiant.

Verum tamen hoc non obstante, in hoc puncto varijs sunt dicendi modi. Nam qui putant præscientiam Dei de futuris actibus liberis præsupponere semper decretum prædefiniens, & prædeterminans talem actum, in quo fundetur, simulque admittunt Deum certo præscire hæc futura sub conditione prius ratione, quam illa cognoscat, ut absoluta futura, consequenter dicunt habere Deum circa futura decretum conditionatum prius quam habeat absolutum: quod solum asserunt, ne cogantur vel negare in his omnibus conditionatam præscientiam, vel illam sine præ-

uio decreto admittere. Sed nihilominus rationes supra factæ contra hanc sententiam vim habent. Quia revera otiosum est, & inutile tale conditionatum decretum, si effectus futurus est per absolutum, & prædefinitum. Quod explicatur exemplo illo de peccato Adæ, nam postquam Deus per simplicem intelligentiam prænotuit tale peccatum futurum fuisse in tali occasione, si ipse voluntatem Adæ ad materiale actum determinaret, & ita peccatum permitteret, statim decrevit voluntatem Adæ sic determinare: ergo inutiliter, & gratis fingitur, ante hoc decretum absolute habuisse Deum aliud conditionatum, quo statuit, quod si talis occasio occurreret, seu poneretur in rerum natura, determinaturus esset voluntatem Adæ ad talem actum. Quia in ordine ad providentiam Dei circa tale peccatum, nihil confert tale decretum, quia ex vi illius Deus nihil ad extra operatur. Item quia nulla est ratio ordinis, etiam secundum rationem, inter decretum illud conditionatum, & aliud absolutum, & concomitanter esse non possunt, quia posito actu absoluto decreti conditionati tollitur. Item quia solum videtur fingi tunc tale decretum, ut possit præcedere conditionata præscientia ante decretum absolutum, seu ante permissionem absolutam talis peccati: hoc enim Patres supra allegari supponere videntur. At verò hoc est contra mentem eorundem Patrum, ut supra visum est; loquuntur enim de præscientia, quæ præcedat omne decretum liberum Dei, aliàs frustra quererent, cur Deus præsciens futurum peccatum, illud permiserit, si iam illa præscientia esset ex priori permissione. Inde igitur potius probatur illam præscientiam non fundari in decreto, quam quod sit tale decretum propter præscientiam. Immo si præscientia illa non posset haberi, nisi in simili decreto, tam esset impertinens illa præscientia, quam ipsum decretum: quia ad nullum effectum providentiæ, nec ad conciliandam libertatem cum prædefinitione, nec ad reddendam rationem, cur Deus permittat peccatum, quod præscit futurum, deseruiet. Ac denique cum illud decretum ex parte Dei sit prædefinitum, licet ex parte obiecti conditionem includat, auget absurditatem, quæ in eo cernitur, quod Deus ex se præfinit actus malos, quasi non satis illi sit, eos absolute decernere, sed etiam in illis sub conditione præfinitis quasi complacere, & otiose delectari. Quæ ultima ratio est propria malorum actuum; alia verò etiam in bonis locum habent: & ideo omne decretum prædefinitum sub conditione circa actus liberos absolute futuros impertinens est, etiamsi ex decreto absoluto prædefiniante futuri esse supponantur.

At verò aliqui auctores, licet negent facere Deum in nobis actus liberos per decreta prævia prædeterminantia, nihilominus ponunt in Deo duplex decretum, vnum absolutum, & aliud conditionatum circa hos actus, quos voluntas humana liberè facit, vel est aliquando factura. Nam quia hi actus fieri non possunt sine concursu Dei simultaneo, necesse est, ut ex parte Dei antecedit decretum, & voluntas offerendi concursum huiusmodi; quam voluntatem dicunt esse generalem, nimirum offerendi concursum ad plures actus, inter quos potest voluntas in tali occasione deliberare, seu eligere, quia hoc necessarium est, ut homo sit potens ad quemlibet eliciendum, & consequenter est etiam ad actum liberum necessarium, unde etiam concludunt decretum illud voluntatis Dei esse conditionatum, quia non habet effectum, nisi cooperante libero arbitrio hominis, quæ est conditio intimè inclusa obiecto talis decreti: inde enim fit, ut licet hæc voluntas Dei ad plures actus diversimodè offerat concursum vnum tantum operetur. Ita ergo ad hos actus liberos decretum conditionatum antecedit. Quia vero conditionatum decretum non videtur sufficere, ut effectus in re fiat, ideo dicitur

15. *Propositum 2. modus conditionatum decretum conditionatum absolute.*

dicti auctores necessarium esse aliud decretum absolutum, & particulare, quo Deus simpliciter vult, ut hic, & nunc talis actus à tali voluntate circa tale obiectum fiat. Quod decretum vocant concomitans, & non prædefiniens, quia est de effectu simul efficiendo cum libero arbitrio, & non aliter, & quia non vult absolutè Deus liberum arbitriū sic operari, nisi quia supposito priori decreto conditionato, & vniuersali, præuidet liberum ipsū arbitrium fore ad illum actum determinandum, potius quam ad alium. Ita sentit Cordubalibr. 1. q. 55. dub. 8. 9. & 10. & multi alij ex modernis.

Bellarm lib. 4. de Grat. lib. arb. 10. Vazq. supra Dialectic. supra. Pe. sanctum supra.

16. Explicatur 2. modus accipiendi decretum conditionatum

Ego tamen nunquam intelligere potui, cur necessarium sit, vel quomodo satis intelligi possit, quod concursus Dei simultaneus procedat immediatè ab hoc decreto particulari, quo Deus absolutè vult istū actum fieri nunc à tali voluntate humana. Nam suppono priorem actum non ita esse, aut dici generalem, ut solum in confuso versetur circa actum liberum in communi, vel possibilem circa tale obiectum hic, & nunc, quia vel Deus non habet huiusmodi actus confusos, qui ex parte cognitionis, seu apprehensionis obiecti imperfectionem videntur supponere: vel certè quia talis actus non est necessarius, nec sufficit ex parte Dei ad agendum aliquid ad extra, cum actiones sint circa particularia, & ad illas etiam particularia decreta sufficiant: neque etiam ex parte liberi arbitrii est necessarium tale decretum confusum, quia per decretum particulare sufficienter ei prouidetur, ut iam declaro. Dicitur ergo illud conditionatum decretum generale, quia per illud non offertur concursus ad vnum tantum actum, sed ad plures, vel etiam ad omnes, quos liberum arbitrium circa obiectum sic propositum potest hic, & nunc exercere. Ad omnes (inquam) non in indiuiduo possibiles, sed in specie, non tamen confusè, sed in particulari ad determinatum, & singularem actum sub speciebus singulis, ut ad talem actum amoris, odij, consensus, vel dissensus, & similes: per hoc enim non impeditur libertas etiam, quoad specificationem, cum voluntas maneat indifferens ad actus diuersos, & contrarios efficiendos. Imò per illud decretum quodammodo completur libertas, quia voluntas creata non potest ex sua sola libertate determinare indiuiduationem sui actus, & ideo ut operari possit, & eligere, necesse est, ut habeat paratum concursum ad determinatos actus in omnibus speciebus, inter quas potest eligere. Sic ergo necessarium est decretum commune ad plures actus, licet sit etiam ad singulos in indiuiduo. Est autem tale decretum quasi conditionatum, quia, ut saluetur libertas quoad exercitium, non determinatur tale decretum simpliciter ad agendum, sed coagendum, utique si arbitrium creatum coagere voluerit.

17. Non est necessaria in aliud particulare decretum absolutum ad illud dictum.

Sic ergo explicato illo generali decreto conditionato, dico per se, & ex vi concursus simultanei non esse necessarium aliud decretum absolutum particulare circa actum illum, qui in tempore fit, vel futurus est à libero arbitrio creato. Primum quia illud prius decretum etiam est particulare, ut declarauimus; unde ex hac parte habet sufficientem determinationem, ut operetur ad extra; neque enim obstat, quod de se extendatur ad alios actus possibiles, seu (quod perinde est) quod Deus habeat plura decreta similia ratione distincta, quibus offert concursum ad vnum potius, quam per aliud, non ex parte ipsorum decretorum Dei, sed ex parte arbitrii creati, quod pro sua libertate vni decreto potius, quam alteri cooperatur: ergo ex hac parte sufficit quodcunque ex illis decretis ad operandum ad extra. Aliunde verò non obstat quod sit conditionatum, quia quantum est ex parte Dei est absolutum; quia reuera Deus, quantum est ex se, paratus est ad efficaciter concurrendum, tam ad hunc, quam ad illum actum: ergo hoc satis est, ut efficiat illum ad quem coagendum liberum arbitrium incli-

natur. Et declaratur, nam si potentia executiua, seu actiua Dei ad extra est distincta ratione à voluntate, & per hanc applicatur ad agendum, per illum actum quali conditionatum manet applicata, & exposita ad influendum ad talem actum, si ei voluntas creata adiungatur. Si verò ipsa voluntas est ipsa potentia immediatè ad extra efficiens, satis illi est ad efficiendum ita velle, sicut effectura est. At verò non est effectura actum liberū voluntatis creatæ se sola, sed simul cū voluntate creata, si ipsa velit: ergo satis est, ut hoc ipsum velit, sicut reuera illud vult per illud decretum conditionatum, quia per illud præcisè vult coagere voluntati, licet non prædeterminando illam ad agendum: ergo illud idem decretum sufficit, ut voluntas Dei actum voluntatis humanæ coeficiat, quando hæc ipsi adiungitur.

Vnde etiam videtur concludi, non solum frustra poni aliud decretum ratione posterius, & absolutum, sed etiā poni non posse, salua integra libertate creatæ voluntatis. Primo quidem, quia illud posterius decretum est simpliciter necessarium ad concursum ad extra præstandum, vel non est necessarium. Si necessarium non est, superflue ponitur. Si verò est necessarium: ergo per illud prius decretum non offertur sufficienter voluntati humanæ concursus necessarius ad alios actus, quos non facit, & consequenter non liberè illos omittit, sed ex defectu concursus. Sequela patet, quia non habet homo concursum quasi in actu primo, nisi quatenus illum habet paratum per voluntatem Dei: ergo non habet illum sufficienter, donec per sufficientem Dei voluntatem sit oblatum, ita ut non sit necessarium expectare aliud decretum Dei, ut in re ipsa ponatur ad extra talis concursus, nec ut voluntas hominis illi cooperetur, si velit. Secundo quia si illud decretum absolutum est necessarium, non erit in potestate hominis, quod Deus habeat, vel non habeat tale decretum, & consequenter cum illud non supponitur, neque etiam effectus eius erit in hominis potestate. Hæc posterior sequela manifesta est. Prior verò probatur, quia sic esset in potestate hominis, maximè quia supponit in Deo præscientiam sub conditione illius actus in particulari, ad quem est determinanda voluntas creata cum concursu oblato per prius decretum generale, & conditionatū; at hoc inuoluit repugnantiam in illa sententia; ergo. Maior patet ex eiusdè sententiæ declaratione. Minor probatur ex eiusdè principijs. Quia concursus non potest dari ad extra per conditionatum decretum, donec accedat absolutum: ergo nec potest sub conditione præuideri, quid sit operatura voluntas, si illi offeratur concursus per solum conditionatum decretum, quia cum illo solo nihil potest operari ad extra: & ut futurum sub conditione præiudicatur, necessarium est, ut ex parte causæ ponantur omnia necessaria ad effectum immediatè influendum, qui debet præuideri effectus in se, & ut manans à causa, & est impossibile, nisi supponatur quiddam necessarium est ad agendum ex parte causæ proximæ. Propter quod existimo, vel illum modum præscientiæ esse impossibilem, vel posterius decretum non esse necessarium ad concursum ad extra tribuendum. Vnde 3. Argumentum tertio, quia tale decretum posterius, vel non potest non esse prædefinitum, ac prædeterminatum voluntatis humanæ, vel non potest non esse aliquo modo conditionatum. Probat quia vel Deus per illud decretum non solum vult concurrere, sed etiam absolutè vult, ut voluntas hominis cooperetur, vel præcisè vult concurrere, nihil de concursu voluntatis absolute disponendo, sed quasi permittendo. Priori modo decretum Dei est prædefinitum, & non tantum concomitans, quia & est absolutum de actu ipso, & de ipsomet voluntatis humanæ conatu, & (ut ostendi) non potest esse ex præscientia eiusdem actus ut futuri sub conditione, nisi in ipsamet conditione hoc idem decretum prædefiniens includatur, & libertati repugnat, & à dictis auctoribus

18. Posterior decretum si daretur obstat libertati.

2. Argumentum.

3. Argumentum.

Istius non conceditur. Posteriori autem modo decretum semper includit conditionem in obiecto suo, utique concausationem liberi arbitrii, quam non determinat, sed suæ libertati permittit, & ita superfluum est tale decretum, quia quoad hanc partem coincidit cum priori decreto conditionato, solumque cum priori coniunguntur alia decreta, quibus concursus ad alios actus offertur, quæ non obstant, quo minus per illud prius decretum concursus ad extra non solum offeratur, sed etiam comitante libero arbitrio conferatur.

19. Quapropter dicendum censeo, propter solum simultaneum concursum non esse necessaria duo decreta, sed sufficere illud, quo Deus, quantum est ex se, offert concursum voluntati ad hunc actum in particulari, licet simul offerat similem concursum ad alios actus. Imò credimus de actibus malis, etiam ut actiones reales sunt, non habere Deum aliud decretum magis absolutum, quo illos esse velit, quia nec illos præginit, neque in eis complacet simpliciter, sed tantum secundum quid, scilicet, prout ab ipso Deo sunt seu quoad generalem concursum, quem ad eos præbet: prout vero sunt ab homine, simpliciter displicent Deo, & illos ad poenam ordinat. In quo est aliquid discrimen in bonis actibus: nam illos absolute vult Deus, saltem voluntate consequente, & complacentiæ, & præsertim actus supernaturales, & gratiæ. Nam præter voluntatem antecedentem, qua Deus non solum vult ad illos actus concurrere, sed etiam cupit illos fieri, & ideo illos consultat, inspirat, & habet erga illos absolutum complacentiæ affectum consequentem: nam videns liberum arbitrium cum gratia determinari ad actum bonum, in illo complacet non solum prout est a se, sed etiam prout est ab homine, seu quatenus in se est honestus, & suæ voluntati conformis. Et fortasse semper, vel sæpius tales actus prædefinit per modum intentionis, licet non per modum executionis, ut lib. 5. in fine explicabimus. Illa verò prædefinitio supponit scientiam conditionatam priorem omnino decreto prædefiniente sub eadem conditione, quia tale decretum superuacaneum est, ut ostendimus; cum nec ad præbendum concursum, nec ad alium effectum providentiæ circa tales actus sit necessarium. Imò nec esset possibile, salva libertate actus, ut dict. lib. 5. ostendimus.

20. Superest dicendum de ultimo membro, scilicet de voluntatibus creatis, vel aliquando futuris quoad actus futuros sub aliqua conditione, qui nunquam futuri sunt, quia conditio nunquam est euentura, ut fuit poenitentia Tyriorum, & traditio Ceilitarum, & similes, de quibus est præcipua controverfia cum adversariis, qui propter Scripturæ testimonia fatentur habere Deum præscientiam talium futurorum certam, & infallibilem, & quia manifestum est Deum non habuisse circa hæc futura absoluta decreta, confingunt conditionata decreta prædefinitiva & particularia circa talia futura: nullam verò illorum decretorum rationem assignant, vel utilitatem, sed tantum à posteriori, quia Deus illa futura revelavit, fatentur illa prævidisse, & quia alias supponunt non posse futura præsciri, nisi in decreto prædefiniente, concludunt talium decretorum necessitatem. Vocatur autem tale decretum prædefinitivum, licet sit conditionatum, quia tale est, ut posita conditione, ex vi illius Dei efficacia prædeterminaret voluntatem hominis ad talem actum, ut voluntatem Tyriorum ad poenitentiam, si vidissent signa; & voluntates Ceilitarum ad tradendum David, si Saul ascenderet, & ciuitatem obsideret.

21. Nos verò dicimus distinguenda esse hæc decreta, & ut doctrina sit generalis, & integra, extendere possumus sermonem etiam ad effectus, quos Deus esset factururus, si aliqua conditio impleteretur. Quædam ergo decreta conditionata esse possunt de rebus, quas Deus esset factururus, si hoc, vel illud accideret: alia de his,

quas homines liberè essent facturi, si talis conditio poneretur. Item quædam ex his continentur sub generalibus legibus providentiæ diuinæ ut particulare sub vniuersali: alia verò cogitari possunt ita specialia, ut in generalibus principiis providentiæ, gratiæ, vel naturæ non contineantur. Item conditio ipsa interdum talis est, ut à Deo solo sit implenda pro suo arbitrio, interdum ab homine futura postulat. Exemplum quoad decreta ipsius Dei, seu de effectibus, quos ipse esset factururus, si talis conditio impleteretur, possumus adhibere ex Scriptura. Dicitur enim Psal. 80. *Si populus audisset me, Israël si in vijs meis ambulasset, pro nihilo forsitan inimicos eorum humiliassetem.* Vbi sub conditione aliter Deus, quid ipse esset factururus, si populus Israël rectè circa eum se gessisset: quæ prædictio potest fundari in generali lege providentiæ Dei, quæ statuit, & sæpè promittit illum populum ab inimicis defendere, si obedisset legi eius. Particula verò *forsitan*, non propter dubitationem addita est, sed forte ad denotandum illam conditionem debuisse perfectè impleri, ut locum haberet infallibilis eius consecutio, ac promissionis ad impletio. Simili modo cum Eliseus 4. Reg. 13. dixit ad Ioas Regem Israël. *Supercussisses quinque, aut sexies siue septies percussisses Syriam vsq. ad consumptionem*, prædixit sub illa conditione aliquid, quod Deus factururus fuisset, si talis conditio fuisset impleta, illa enim victoria diuina virtute futura fuisset: illa ergo prædictio fundata sine dubio fuit in decreto conditionato Dei, quod id facere statuerat, si Rex quinque, &c. percussisset terram. Quod decretum non potest dici esse contentum in aliqua lege, vel permissione generali Dei, ut per se notum est, sed videtur fuisse ex speciali providentiæ circa factum illud ex solo consilio voluntatis suæ. Ille enim effectus sine dubio non erat per se connexus cum illa conditione, nec conditio illa percutiendi multoties quicquam conferbat ad effectum; voluit tamè Deus expectare tale signum, aut symbolum, & non aliter conferre vires, & potentiam ad consummatam victoriam obtinendam. Simili modo intelligi potest locus Ierem. 38. supra cap. 2. allegatus. *Si profectus exieris ad Principes Regis Babylonis, vivet anima tua* Ibi enim prædicitur aliquid, quod Deus ipse promittebat tanquam sua virtute, & speciali auxilio, ac providentiæ implendum; promittere autem illud voluit sub tali conditione ex sua speciali dispensatione, & non alio modo, ut Rex ille se humiliaret, & ob alias causas Deo notas. Ad hoc denique genus pertinet conditionales omnes propositiones de futuro, quæ in promissionibus diuinis sub conditione factis hominibus fundantur. Ut si homo se disposuerit, Deus illi gratiam conferret, si orauerit, sicut oportet, impetrabit, & similes.

De his ergo conditionatis decretis nulla nobis est controversia, tum quia sufficenter sunt reuelata; tum etiam quia vel ad generalem, vel ad specialem providentiam gratiæ, vel naturæ necessaria sunt. Vnde quando decreta sunt generalia, in multis habent effectum, quia in eis subsistit conditio, in alijs verò, in quibus non impletur, Deus ex parte sua paratus est ex vi sui decreti effectum conferre, licet postea non faciat ex defectu conditionis, quod satis est, etiam in specialibus decretis, ut non sint otiosa, aut superflua, sed ad ordinem providentiæ pertinentia. Ex quo etiam iam fit, quod attentè considerandum est, in omnibus huiusmodi decretis conditionatis semper postulari conditionem ex parte hominis liberè operantis ad aliquem effectum, ut in exemplis allatis videre licet. Nunquam verò insenietur promissio effectus sub conditione pendente à solo beneplacito Dei, quæ ob defectum solius conditionis non impleatur; quia talis promissio vana esset, & nullius utilitatis, quia semper tota promissio pendet ex solo arbitrio promittentis, & ideo perinde est, ac si non fieret, ut si ego alicui promitterem, si voluero dabo tibi centum; vel si quis ita promittat, si venero, hoc faciam, cum propo-

Decreta ex parte Dei Scriptura exemplificatur.

Adhibetur forsitan quomodo accipitur.

22. Horum decretorum reuelatio necessaria, quæ paratur, quando non adimplentur: est ex defectu conditionis, quæ ex parte hominis appetenda erat.

sito nunquam veniendi frustranea esset promissio, maxime si propositum illud esset immutabile. Ita ergo esset, si Deus promitteret alicui, v.g. Si te vocarem, prædeterminarem ad consensum, & alioqui haberet absolutum decretum nunquam vocandi; nam cum vocatio à sola Dei voluntate penderet, & decretum illud sit immutabile, otiosa, & frustratoria esset talis promissio: & similiter vanum est tale decretum conditionale, in quo possit talis promissio fundari, ideoque non est Deotribuendum: nam de illo omnes rationes paulò antea factæ procedunt.

23. *Decreta ex parte hominis in Celsis, etc. Variè distincta.*
 Exempla verò, quæ pertinent ad effectus contingentes, quos ipse homo esset factururus, si talis conditio impleteretur, manifesta sunt in poenitentia Tyriorum, & factio Ceilitarum. Inter quæ differentiam considero; nam in priori effectu conditio proximè pendebat ex diuina voluntate, in posteriori verò ex humana, ut ut facile consideranti patebit. Ex qua differentia aliam infero: nam in priori effectu, qui futurus esset à voluntate hominis, si poneretur conditio pendens ex sola voluntate Dei, non potest veritas conditionata de futuro contingenti fundari in decreto prædeterminante conditionato Dei, quando tale futurum sub conditione nunquam est absolute futurum. Quia si Deus habuisset tale decretum conditionatum de prædeterminanda voluntate creata ad talem effectum subsistente tali conditione, oportuisset, ut ex vi talis decreti esset Deus paratus ad prædeterminationem illam conferendam: alioqui vanum, & sine utilitate vlla esset tale decretum, ut in alijs argumentati sumus: at Deus in eo casu non est paratus ad dandum tale auxilium, quia, si esset paratus, daret illud, cum ab homine non penderet; ergo ne habuit tale decretum. Item conditio illa, ut supponitur, pendet ex sola voluntate Dei, & alioqui Deus ex se decrevit non ponere talem conditionem, quia supponitur nunquam futura; ergo non potest paratus esse ad dandum aliud auxilium, quod illam conditionem impleat necessariò requirit. Denique in facto Tyriorum, & Sidoniorum res aperte declaratur. Nam conditio, sub qua prædicta fuit eorum poenitentia, fuit, si tales virtutes factæ essent in te, quæ conditio ex sola Dei voluntate fuit dependens; at verò per absolutum eius decretum præfinitum fuit, ut tales virtutes in illis ciuitatibus non fierent; ergo Deus non habuit decretum determinandi ad poenitentiam homines illarum ciuitatum, si tales virtutes in illis fierent. Probat consequentia, quia tale decretum fuisset de re pendente à sola voluntate Dei, & sub conditione ab eadem voluntate sola pendente, & ex decreto absoluto eiusdem voluntatis nunquam implenda; tale autem decretum conditionatum est prorsus otiosum, & frustraneum, quia per illud revera nihil Deus contulit Tyrijs, vel Sidonijs, nec paratus fuit conferre, nec continet promissionem vllam, nec sub vlla generalitate diuinæ providentiæ, nec ad illam aliquid confert. Frustra ergo Deo tribuitur, nec potest fundari in Scriptura. Nam considerando circumstantias illius particularis loci Math. 11. potius illi repugnat, ut supra ostēdi; in nullo verò alio Scripturæ loco simile aliquod decretum inuenitur, aut inlinuatur, quod ego inuenire poterim.

Apertum argumentū.

24. *Quando conditio potest esse debet ab homine poni in actu peccati non inuenitur decretum, aliter potest.*
 At verò quando effectus futurus esset à voluntate hominis, & conditio etiam pender ab hominis voluntate, distinguendum videtur inter effectum futurum à malo, & peccaminoso actu voluntatis, vel à bono: nam in priori non potest futuritio conditio nata fundari in decreto Dei conditionato, quia oportet per tale decretum esse paratam diuinam voluntatem ad inducendam voluntatem humanam ad actum malum, si talis conditio impleteretur, ut iam declaratum est: hoc autem repugnat diuinæ voluntati, siue illa inductio intelligatur per modum inspirationis, aut cogitationis à Deo immixtæ, siue multo magis per modum physicæ prædeterminationis, ut lib.

3. manifestum fiet, & talis est casus de Dauide, & Sathie, & Ceilitis, ut supra visum est. At verò quando effectus contingens posset esse ab humana voluntate sine culpa, tunc non repugnat Deo tale decretum conditionatum, dummodo ad ordinem, & consilia diuinæ providentiæ aliquid conferat: quia tunc licet effectus esset futurus proximè ab humana voluntate, posset esse principaliter per operationem Dei faciēti illam velle, siue per determinationem, siue per congruas inspirationes, & cogitationes (hoc enim ad præsens punctum nō refert) & ideo non repugnat talem prædictionem in tali Dei promissione, seu decreto sub conditione fundari. Exemplum adhibere possumus in alijs verbis sumptis ex Jerem. 38. Si exieris ad Principes Regis Babylonis, non te tradent transfugas Iudæis, nam in eis prædicatur effectus pendens à voluntate Principum Chaldeorum, & supponen conditionem pendente à voluntate Regis Sedecie, & nihilominus continent illa virtualem promissionem Dei, & consequenter ostendunt voluntatem Dei determinatam ad dirigendas voluntates Chaldeorum Principum, si Sedecias ad illos exiret, ut infallibiliter illum non traderent Iudæis. Tale ergo decretum conditionatum in Deo esse potest, & non est frustra, sed ad dispositionem suæ providentiæ pertinere potuit.

His ergo modis videntur vel admittenda, vel reij-

cienda conditionata decreta libera in voluntate Dei, ita ut neque illa negentur, quæ in Scriptura, & ordine providentiæ fundantur, neque illa fingantur, quæ veroque fundamento, omnique utilitate carent. Unde tandem concluditur, per hæc decreta conditionata non satis defendi præscientiam certam omnium futurorum sub conditione. Nam licet ea futura sub conditione, quæ pendet ex sola voluntate Dei, possint ex vi decreti conditionati præsciri, quia per ipsum decretum habent immediatè, quod essent futura: nihilominus alia futura, quæ proximè pendet à voluntate humana, & in Scriptura reuelantur, non potuerunt præsciri ex vi talis decreti, quia vel in Deo esse non potuit, ut circa actus malos, vel quia ex alijs decretis Dei, vel ex rei inutilitate, & ex modo ipso loquendi Scripturæ satis colligitur Deum tale decretum non habuisse, ut explicatum est. Et de conditionatis decretis, & de fundamentis scientiæ conditionatæ hæc nobis sufficere videntur. Nunc aliquibus obiectionibus satisfaciendum superest.

C A P V T IX.

Nonnullis obiectionibus occurritur, earumque occasione doctrina data magis declaratur, & veluti in summam redigitur.

1. *Primæ obiectio.*
 Probando sententiam nostram præcipua fundamenta contrariæ sententiæ dissoluimus, ut verò nihil consideratione dignum prætermittamus, nonnullas alias obiectiones proponemus, ex quarum solutione veritas ipsa magis elucescet. Prima obiectio est, quia ex nostra sententia sequitur esse aliquam creatam veritatem necessario futuram absque voluntate Dei: consequens videtur valde absurdum; ergo. Sequela patet, quia si Deus ante omne suum decretum liberum præiudicet Adam constitutum in tali statu, & occasione, ac tentatione fuisse peccatum, talis effectus verè fuit futurus independentè à libertate Dei, quia ante omne decretum suum liberum fuit futurus, unde post talem præscientiam non potuit Deus impedire, quominus, posita illa hypothesi, peccatum illud esset futurum. Et idem est in omnibus similibus. Consequens autem hoc esse absurdum videtur ostendi, quia si hoc verum esset, non haberet Deus absolutum, & vniuersale dominium omnium futurorum euentuum, nec haberet omnipotentiam faciendi, ut à tali causa tali modo se habente proueniret, vel non proueniret talis effectus, quæ necessariò euenturus esset, qui per scientiam conditionatam